

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

villimā: Euge serve bone, &c. Matth. 25. v. 23.

5. *Gloria Christi manifestationem*, Ad-
dit enim Evangelista, hoc secundum fuisse
signum à Christo editum, postquam vene-
rit è Judæa in Galilæam.

Hoc pulcherrimam nobis consolationem
suppeditat. Sicut enim Christus in primò
suo adventu, quo nuptias in Cana Galilææ
decoravit, aquam transmutavit in vinum, &
in secundo adventu ibidem filium Reguli à
febris liberavit: Ita nobis in primo adventu

suo vinum Evangelicæ consolationis attu-
lit, quo aqua tribulationum in hac vita edul-
coratur. In secundo autem adventu quando
redibit iudex universalis totius mundi, ab
omnibus morbis & calamitatibus, imò ab i-
psa morte nos liberabit. Nam mors ibi ultra
non erit, nec luctus, nec clamor, nec dolor.
Ad hanc incolumitatem sempiternam nos ex
gratia perducatur Deus Pater, Filius & Sp. S.
cui sit laus, honor & gloria in sempiterna
secula, Amen.

Dominica XXII. post Trinitatis.

Evangelium Matth. 18. v. 23. 35.

THronus Regius Salomonis ita descri-
bitur 1. Reg. 10. vers. 19. quod duabas
hinc inde manibus sustentatus fuerit.
Si Regem in hodierno Evangelio bene
contemplemur, parem thronum deprehen-
demus, cui insidet. Manus ab utroque late-
re sunt iustitia & misericordia. Dum servum
citat & solutionem exigit, iustitiam suam de-
clarat. Dum verò debitum ipsi remittit, mi-
sericordiam ostendit, quâ omnes verè pœ-
nitentes peccatores in gratiam recipere pa-
ratus est. Hæ sunt duæ bases & columnæ,
quibus thronus ejus innititur, Pl. 89. v. 15.

Nos ad manus sumemus Evangelium i-
psum, quod tribus constat partibus:

- I. Exhibet Regis munificentiam.
- II. Servi truculentiam.
- III. Vindictæ inclementiam.

J. J.

EXEGESIS.

PRopheta Gad ad Davidem missus tria
ipsi flagella proposuit, atque optionem

dedit, ut è tribus unum seligeret, vel septen-
nio duraturam famem, vel trimestre bellum,
vel pestem triduanam, ibi Rex, coarctor ni-
mis, inquit, sed melius est mihi ut incidam
in manus Domini, quoniam multæ sunt
misericordiæ ejus, 2. Sam. 24. v. 12. seqq.

Hoc evidenter probat & confirmat præ-
lecta pericope, ubi Rex servo decem talen-
torum millia sibi debenti, misericordia
commotus, omnia remittit, sed ille à facie
Regis egressus aliquem de conservis suis of-
fendit, qui centum denariorum debito sibi
obstrictus erat, hunc sine misericordia
strangulat, & in carcerem conjicit, donec
persolvat debitum. Quis igitur non liben-
tius incideret in manus Domini, quàm in
manus hominum? Misericors Dominus &
iustus, & Deus noster miseretur, Pl. 116. v. 5.

Hæc omnia clarius patefcent si contem-
plemur

I. *Regis celsitudinem*, qui Deus est De-
orum, Pl. 136. v. 2. & Dominus Domi-
norum, 1. Tim. 6. v. 15. id quod ex eo fati-
s apparet,

paret, quod Christus in principio parabola
asserit, se non loqui de regno & Rege ter-
reno, sed de regno cœlorum, ac proinde etiam
de Rege cœlesti, cujus nos omnes servi su-
mus & subditi

1. *Jure creationis* Pl. 100. v. 3.
2. *Jure redemptionis*, quia magno pretio
nos emit, 1. Cor. 6. v. 10.
3. *Jure sanctificationis*, ex quo nos regi-
gnit, Joh. 3. v. 6.

Tot igitur modis Deo cum obstricti si-
mus, jus & æquum postulat, ut vitam no-
stram ad ipsius quoque voluntatem conformemur,
& in justitia & sanctitate omnibus
diebus vitæ nostræ ipsi serviamus, Luc. 1.
vers. 74.

Josephus ad rem illicitam sollicitatus, se
famulum esse recordabatur, & dicebat:
Quomodo possum tam magnum malum fa-
cere, Gen. 39. v. 9. Ita Vos, dilecti, quando
sollicitamini à carne, mundo & Satana ad
exorbitandum, nolite consentire, sed re-
spondete; Servi Jehovæ sumus, huic nos ad-
diximus: quomodo igitur tam magnum
malum facere, & in Deum peccare poterimus.
Prohibet hoc nostra vocatio, quæ sani-
tatem à nobis flagitat, sicut is sanctus est,
qui vocavit nos, 1. Pet. 1. v. 15.

II. *Debiti magnitudinem*, quæ hic ex-
aggeratur.

1. *Ratione Creditoris.* Quicquid habe-
mus, non à nobis ipsis, sed à Deo habemus,
Jac. 1. v. 17. 1. Cor. 4. v. 7. Oeconomi enim su-
mus magni istius Regis, qui bona sua multa
& varia nobis administranda concredidit,
sed dissipavimus illa, & fidelitatem, quæ ab
œconomis requiritur, non præstitimus, 1.
Cor. 4. v. 2. hinc facile conjicere possumus,
quantum sit nostrum debitum, siquidem
juxta Lutherum, verè tam magnum est pec-

catum, quam magnus est is, qui peccato of-
fenditur, eum autem cœlum & terra capere
non possunt, 1. Reg. 8. v. 27. hinc Sirach c. 5.
v. 7. tam citò irasci potest quam misereri, &
ira illius in peccatores non desinit.

2. *Ratione valoris.* Nam decem millium
talentorum debito servus hic Domino suo
obstrictus esse dicitur, quæ faciunt sexaginta
circiter auri tonnas, quod non egeni alicu-
jus servuli, sed ditissimi Domini debitum est,
& significatur eo ipso debitum, quod con-
tra decem præcepta decalogi contraximus,
siquidem nullum est ex omnibus, quod non
variis modis vel cogitatione, vel verbis, vel
operibus transgressi fuerimus. Hoc debi-
tum tantum est, ut non possimus illud per-
solvere. Nam servi inutiles sumus, Luc. 17.
v. 10. & volentibus bonum facere, semper
adjacet malum, Rom. 7. v. 21.

Promittit quidem hic servus solutionem,
sed nescit præ angustia quid dicat, ut Israeli-
tæ, Exod. 19. v. 8. Rex ipse jubet eum venun-
dari, & uxorem, & liberos, & omnia quæ
habebat, & fieri solutionem, sed non facit
hoc, quasi debitum contractum eo modo
solvi poruisset, sed ut eò magis agnosceret
debiti magnitudinem, suamque quoad so-
lutionem præstandam insufficientiam.

Notent hoc Monachi & Moniales in
Papatu, qui opera super-erogationis jacti-
tant, & plusolvere præsumunt, quam de-
bent, adeoque venum exponunt quod ipsi
non indigent. Certè Scriptura omnes om-
ninò homines sub peccato cœcludit, Rom.
11. v. 32. & sancti non sunt sine macula, Job.
15. v. 16. sed imperfectiones suas agnoscunt,
Phil. 3. v. 12. & justitiæ divinæ rigorem de-
precantur, Pl. 130. v. 3. 143. v. 2.

3. *Ratione rigoris.* Nam Rex non per-
mittit servos suos pro arbitrato cuncta
dispo-

*D. H. Müller
applicat hoc
ad de so-
lutione lega-
li, q̄ impossi-
bile est. Et
angelica q̄
fide in
Ritu, q̄ pro
nobis solvit.*

disponere, sed rationem tandem exigit, & solutionem urget, quod probè considerandum est, ut procul à nobis faceat epicuræa carnis securitas, cujus ea libido est, ut de reddenda ratione vel rarè vel nunquam cogitet. Alii fugiunt cum Adamo, Genes. 3. v. 8. alii foliis ficuum se tegunt cum Eva, Genes. 3. v. 7. alii palliant sua peccata fūco devotionis & religiositatis, ut Saul, 1. Sam. 15. v. 21. idèd Deus vocat nos ad reddendam rationem

1. *In vita presente*, vel per conciones legis, ut Davidem vocavit, 2. Sam. 12. v. 8. seqq. & Ninivitas, Jon. 3. v. 4. itemque mundum antediluvianum, Genes. 6. v. 3. 1. Pet. 3. v. 20. vel per crucem, Esa. 26. v. 16. Os. 6. v. 1. vel per stimulos conscientie, quæ licet aliquantum obdormiat, suo tempore tamen evigilat, & testimonium condemnationis perhibet, Sapient. 17. v. 11.

2. *In vita sequente*: Ibi demum ratio exigitur à nobis omnium cogitationum, dictorum & factorum, imò verbum ἀεγρον, quo proximus licet non scandalizatus, tamen etiam non ædificatus est, ad examen protrahetur, juxta Christi ipsius sententiam, Matth. 12. v. 36. Ergò

Quicquid agis prudenter agas & respice finem,

Nunquam peccatum, hoc qui facit, ille facit.

III. *Remittendi promptitudinem*. Postquam enim servus hic coram Rege se sistit, in genua procidit, & debiti condonationem petit, mox liberabit, & totum ipsi debitum remittitur. Ita nobis aliud non restat perfugium, quàm gratuita Dei misericordia, ad quam sub peccatorum mole depressi appellare semper debemus. Hanc promeruit nobis Christus fidelis ille Dei servus, Esa. 53. v. 13. dum nostri loco se stitit, & quæ non ra-

puit, per solvit, Psal. 69. v. 5. Esa. 43. v. 24. 25. Col. 2. v. 13. 14.

Quoties igitur peccatum nos accusat, ad misericordiam Dei confugiamus, & pro decem millibus talentis, quibus Deo obstricti sumus, reponamus λόγρον infinitum, quod Christus pro nobis præstitit, Matt. 20. v. 28. 1. Tim. 2. v. 6. pro sanguinibus peccatorum nostrorum, Psal. 51. v. 16. Esa. 1. v. 15. guttulas sanguinis Christi, quæ sunt pretiosi aurei, quibus omne debitum nostrum exsolutum & deletum est, 1. Johan. 1. v. 7. pro transgressionibus decalogi numerum denarium meritum Christi, quæ pro nobis præstitit

1. *In conceptione*, Et sic per solvit debitum, quod in conceptione contraximus, Psal. 51. v. 7.

2. *In natiuitate*, & sic per solvit debitum, quod ex utero matris nobiscum in hunc mundum intulimus, nam quod ex carne natum est, caro est, Joh. 3. v. 6.

3. *In passione*, & sic vulneribus suis nos sanavit, Esa. 53. v. 5.

4. *In crucifixione*, qua chirographum debitorum nostrorum è medio sustulit, & cruci affixit, Col. 2. v. 14.

5. *In morte*, quâ nos à morte liberavit, & vitam restituit, 2. Tim. 1. v. 10.

6. *In sepultura*, qua peccata nostra contumulavit, Mich. 7. v. 19.

7. *In descensione ad inferos*, quâ captivitatem captivavit & infernum destruxit, Col. 2. v. 14.

8. *Per resurrectionem*, quâ justitiam nobis restauravit, Roman. 4. v. 25. & sepulchra nostra perrupit, ut nobis etiam perrumpere liceat, Mich. 2. v. 13.

9. *Per ascensionem* ad cælos, quâ viam ad vitam nobis patefecit, Psal. 16. v. 11.

10. *Per*

10. Per sessionem ad dextram Dei, & sic interpellat pro nobis, Roman. 8. vers. 34. & dominatur in medio inimicorum suorum, Pl. 118. v. 2. ut Ecclesiam suam contra portas inferorum potenter defendat, Matth. 16. vers. 18.

Tandem redibit ad iudicium, & a omnibus peccatorum debitis nos planè absolutos in perfectam libertatem, gloriam & beatitudinem restituet.

Hæc decem Salvatoris nostri merita, quæ in Symbolo Apostolorum eo ordine, quo recensuimus, comprehensa sunt, decem millibus peccatorum nostrorum talentis si opponamus, condonabit nobis Deus & culpam & poenam, non enim bis exiget, quod Christus persolvit, sed acceptabit potius λόγος, quod ipse pro sapientia sua imperscrutabili pro solutione debitorum nostrorum ordinavit & consecravit, ut Paulus testatur, Rom. 3. v. 25.

De Secundo.

Vidimus Regis munificentiam, quam remissione decem millium talentorum erga servum hunc declaravit. Videbimus etiam οὐν Θεῶν servi truculentiam, quam exercet

1. Erga Dominum, à quo statim egreditur, & beneficium sibi collatum non amplius attendit. Quæ certè maxima ingratitudo est, quâ multi adhuc inter nos se polluant, dum vix templo egressi vel ab oratione, vel à percepto corporis & sanguinis Dominici Sacramento ad ingenium redeunt, denuò implicati inquinamenti mundi, quorum ultima deteriora prioribus, 2. Pet. 2. v. 20. Hi omnes gratiam Dei frustra acceperunt, 2. Cor. 6. v. 1. & quia voluntariè peccant, hostiam pro peccatis non inve-

nient, sed terribilis expectatio iudicii & ignis amulationis manebit eos, à quo consumuntur, Ebr. 10. v. 26. 27.

2. Erga conservum, quem duobus modis exagitat, & ostendit

1. Duritiam. Non enim movet ipsum

1. Debiti exiguitas, quod centum tantum denarios concernebat, qui vulgò 16. florenis aestimantur. Hoc tantillum debitum rigorosè exigit à conservo, & dilationem nullam ipsi concedere vult, non revocans sibi in memoriam decem talentorum millia, quæ Dominus ipsi paulò antè condonaverat.

Tales adhuc multos invenias, qui offensas proximi valde exaggerant, sed debitum, quo ipsi Deo obstricti sunt, non attendunt, cum tamen inter utrumque debitum nulla planè comparatio possit institui, siquidem Deus summus est & infinitus, cujus respectu sumus ut guttula aquæ in relatione ad mare, Esa. 40. v. 15. Quid igitur cogitas, serve nequam, quod justuum adversus proximum tam severè urges, qui te vel semel aut bis offendit, tu verò septuagies septies, imò septuagies millies Deum quotidie offendis, & nihilominus Deus tam propitius est, ut tibi remittat illud debitum, quando supplex ipsi factus te humilias.

Hujus maximæ inæqualitatis consideratio nos permovere debet ad reconciliationem cum proximo, ut misericordes simus, quemadmodum Pater noster cælestis misericors est, Matth. 5. v. 45.

2. Vinculi propinquitatis, quod conservus est. Hoc meritò debebat attendisse, sed non curat. Qualis hodie severitas & immiseri cordia passim invalescit.

Omnes sumus conservi, & unum habemus in cælis Dominum, cui soli vindicta com-